

Na Balkanu postoji veliko nerazumijevanje između šumara i zainteresirane javnosti. Dok potonja redovno, već duži niz godina upozorava da su šumari van kontrole te sijeku i ono što treba, i ono što ne treba, kao i da je sječa šuma van kontrole šumara, ovi prvi u pravilu patroniziraju javnost objašnjavajući nam kako “od stabala ne vidimo šumu”.

Primarno se taj prigovor odnosi na manjak stručnih znanja laika, odnosno zainteresirane javnosti. Šumari pritom često u nas neznalice svrstavaju i ekološke udruge, što je posebno zanimljivo jer im se time argument o tome tko od stabala ne vidi šumu odbija o glavu; budući da su šumari ti koji zanemaruju zaštitničke funkcije koje šume imaju u širem kontekstu ravnoteže ekoloških sustava.

Bilo da je riječ o Potkornjaku u Hrvatskoj, o nekontroliranoj i nereguliranoj sječi šuma u BiH ili o drvetu kao ogrjevnom sredstvu čijim se udjelom u obnovljivim izvorima energije posebno hvali laik i srpski predsjednik Aleksandar Vučić, gdje bilo da bilo, neracionalan tretman šuma na Balkanu posljednjih godina je sve samo ne šumarski problem. To je industrijski problem – jer izvozimo sirovine bez dodane vrijednosti i kupujemo gotove proizvode od vlastitih šuma po znatno višim cijenama (npr. poznati hrvatski primjeri su slavonska hrastovina i prašuma Štirovača čija se drva prodaju talijanskoj industriji namještaja ili sjevernim industrijama za parkete i laminat). Time si oduzimamo radna mjesta i za visokoobrazovane produkt dizajnere, za stolare i drugu radnu snagu.

Skupo i ne svugdje dostupno centralno grijanje uzrok je sve većoj eksploataciji drveta u Srbiji kao ogrjevnog resursa. Država to dopušta jer nema osmišljenu alternativu. Srbija si također radi medvedu uslugu pribrajanjem ogrjeva na drva u obnovljive izvore energije. Ime je to kategorije za čiste energente koji ne ispuštaju stakleničke plinove u atmosferu.

Međutim, voda i drva ponekad se ubrajaju zbog friziranja statistika. No, uzrok tome nisu naše balkanske zemlje, u skladu je to naime s europskim politikama koje nismo osmislili mi, već su ih kao i obično malo “prilagodile” lobističke skupine s dovoljno sredstava da proguraju svoje zakone.

Mediji ne pretjeruju

To je otprilike društveni kontekst u kojem je Aljazeera prošloga tjedna objavila reportažu o stanju šuma na Balkanu. Alarmantno stanje na koje upozorava taj medij nije nimalo pretjerano, ma što šumari kasnije govorili. “Zbog nekontrolirane sječe šuma događat će se sve češće poplave, pokretati klizišta, a proizvodnja kiseonika odavno je ugrožena.”

Iako je BiH s polovicom teritorija pod šumama u ovom resursu najbogatija zemlja u Europi (odmah iza nje nalaze se Hrvatska i Crna Gora), ona je i “neslavni europski rekorder po ilegalnoj sječi”, piše Mladen Obrenović s Aljazeera, te nastavlja: “štete koje nastaju krađom drvne mase nisu velike samo u materijalnom smislu, nego takvim nesavjesnim ponašanjem

prema jednom od ključnih prirodnih resursa rastu i druge opasnosti - ekološke, sigurnosne, zdravstvene.”

Problem sa šumama nije što će one na Balkanu nestati. Budući da se radi o staništu koje je šumsko po svojoj prirodi, šuma će se ovdje uvijek u određenoj mjeri regenerirati. Međutim za generacije u kojima je posječeno previše šume veći su problem gore nabrojani problemi poput klizišta i tla koja ne mogu zaustaviti vodene bujice. Koncentriranje sječe na male površine, tzv. gola sječa, izazivaju pojavu površinske erozije zemljišta, pa onda i preduvjete za pojavu klizišta, piše Aljazeera.

Osim toga, nekontrolirana sječa, odnosno ona ilegalna, prilikom koje se ne provode zaštitne mjere omogućava “namnoženja štetnih insekata na ostavljenim dijelovima stabala, a što se uobičajeno radi pri provođenju redovnih planskih sječa, stvara žarišta za razvoj štetnih insekata odakle se oni dalje šire po šumi i izazivaju ulančavanje šteta” kazao je to za Aljazeera Ahmet Lojo Katedre za uređivanje šuma na Šumarskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu.

Kompartmentalizacija

S druge strane, koncentriranje sječe na male površine, tzv. gola sječa, izazivaju pojavu površinske erozije zemljišta, ali i preduvjete za pojavu klizišta.

Aljazeera posebno ističe primjer planine iznad Zagreba, Medvednice gdje su zabrinuti građani već više puta upozoravali na nelegalne sječe i loš posao kojeg obavljaju šumari. Zauzvrat šumari su ponovno patronizirali javnost tvrdeći da ne znamo što govorimo.

Međutim, Medvednica je i inače područje poznato po klizištima, a Zagreb po močvarnom i trusnom tlu, stoga ova rasprava nije nimalo irelevantna. Aljazeera tako ulazi u sukus problema koji je primarno politički i ekonomski, a tek onda stručni problem: “Hrvatske šume sječu prepuštaju kooperantima koji ne uvode tzv. šumski red, što znači saniranje staza uništenih strašno teškom mehanizacijom, sakupljanje sitnog granja i stavljanja na hrpu, čišćenje vodotokova u koju čak bacaju drvenu građu, pa su oni zakrčeni i voda ide posvuda što dovodi do odrona”, smatra Damir Gobec iz Planinarskog saveza Grada Zagreba.

Sukus problema sa šumama sličan je kao i s ostatkom ekološkim tema. O njima se razmišlja partikularno, parcijalno, kompartmentalizirano. Ne vodi se računa o cjelovitosti procesa, o njihovoj kauzalnosti te činjenici da disbalans u jednom području, možemo ga nazvati ekološkim, izaziva probleme u idućem - npr. poljoprivredi... Tržišno promišljanje šume isključivo kao iskoristivog resursa svakako otežava cjeloviti pristup temi.

Izvor: bilten.org